

Контракт Твіннінг

**Розробка нових статистичних методологій та
показників в окремих галузях статистики
відповідно до статистичних стандартів ЄС**

Україна

Звіт про роботу місії

щодо

Компоненту № 4.1

Гармонізований Індекс Споживчих Цін

Завдання 4.1.1: Оцінка впровадження ГІСЦ В Україні.

У місії брали участь Мартін Біргер Ларсен, Служба статистики Данії,
та Ольга Коссейова, Служба статистики Словаччини

17 – 21 вересня 2012 року

Версія: Остаточна

		 STATISTICS DENMARK

IPA 2007

Ім'я, адреса та електронна адреса автора

*Мартін Біргер Ларсен
Служба статистики Данії
Sejrøgade 11
DK-2100 Копенгаген Ø
Данія
Тел.: +45 39173459
E-mail: mbl@dst.dk*

*Ольга Косейова
Служба Статистики Словаччини
Mileticova 3
SK – 824 67, Братислава
Словаччина
Тел.: +421 250236517
E-mail: Olga.Kosseyova@statistics.sk*

Зміст

1. Загальні коментарі	5
2. Оцінювання та результати.....	5
2.1 Оцінювання відповідності українського ІСЦ вимогам ГІСЦ	6
3. С Висновки та рекомендації.....	10
Додаток 1. Технічне завдання	14
Додаток 2. Особи, з якими було првндено зустріч	14
Додаток 3. Український ІСЦ	16
Додаток 4. Норми ГІСЦ; презентація.....	23

Список скорочень

ТЗ	Технічне Завдання
ДССУ	Державна Служба Статистики України
ГІСЦ	Гармонізований Індекс Споживчих Цін
ІСЦ	Індекс споживчих цін
ОБДГ	Обстеження бюджетів домашніх господарств
КБ	Країна-бенефіціар
КУ	Країна-учасник
СОІСОР / ГІСЦ	Класифікація індивідуального споживання за цілями присвячена ГІСЦ у нормах ГІСЦ № 1749/1999

Пояснювальна записка

ДССУ формує ІСЦ дуже високої якості у відповідності до міжнародних стандартів.

У багатьох аспектах український ІСЦ вже відповідає вимогам для ГІСЦ, але потрібно запровадити певні зміни, якщо ІСЦ має стати ГІСЦ. Ці зміни особливо стосуються вагів, які використовують у формуванні ІСЦ, але також деяких інших менш важливих питань.

1. Загальні коментарі

Цей звіт місії було підготовлено в рамках проекту Твіннінг „Розробка нових статистичних методологій та показників в окремих галузях статистики відповідно до статистичних стандартів ЄС”. Це була перша місія, присвячена ГІСЦ у рамках Компоненту 4.1 цього проекту. Мета місії полягала у визначенні стратегічного плану, який є основою подальшого впровадження проекту у сфері статистики.

Конкретними цілями місії були:

Ознайомлення з:

- Організацією статистичного спостереження за змінами в цінах (тарифах) на споживчі товари (послуги) та методологія розрахунку ІСЦ в Україні;
- Джерела даних, які використовуються для формування вагової структури та набору споживчих товарів (послуг) – індекси.

Консультанти хотіли б скористатися цією нагодою і подякувати всім посадовцям та окремим особам за надання допомоги та цінної інформації, яку вони отримували протягом свого перебування в Україні і яка значно посприяла виконанню роботи консультантами.

Погляди та спостереження, які містяться в цьому звіті, є виключно поглядами та спостереженнями консультанта і не обов’язково збігаються з поглядами ЄС, ДССУ або Служби Статистики Данії / Служби Статистики Словаччини

2. Оцінювання та результати

Завдяки плідним дискусіям з експертами з цін з країн-бенефіціарів було отримано гарний огляд методології та робочих процесів, пов’язаних із визначенням ІСЦ в Україні.

На сьогодні Індекс споживчих цін в Україні встановлюється у відповідності до міжнародних стандартів, визначених для складання ІСЦ у «Посібнику з Індeksu споживчих цін : Теорія та практика 2004 (МОП, ОЕСР, Євростат, Організація Об’єднаних Націй та Світовий Банк)». Загальна оцінка якості українського ІСЦ полягає в тому, що цей індекс є дуже високоякісним та вже відповідає більшості найбільш важливих вимог для розрахунку ГІСЦ.

Детальний опис методології, на якій заснований Український ІСЦ, знаходиться у додатку 3. Опис у додатку заснований на висновках, які зробила ця місія в своїй роботі з оцінювання.

Під час місії було надано презентацію змісту норм ГІСЦ. Вимоги, які мають бути виконані для того, щоб ІСЦ можна було б назвати Гармонізованим Індексом Споживчих Цін (ГІСП), були підсумовані під наступними заголовками:

- ☐ Обсяг
- ☐ Визначення можливості порівняння
- ☐ Охоплення
- ☐ Концепція цін
- ☐ Класифікація споживання
- ☐ Тип індексу

- ☐ Частота
- ☐ Корегування з якості
- ☐ Використання вагів
- ☐ Вибірка
- ☐ Часові рамки
- ☐ Особливі норми для спеціальних сфер споживання

Цю презентацію можна знайти в додатку 4.

2.1 Оцінювання ступеню відповідності українського ІСЦ вимогам ГІСЦ

Оцінюючи ступінь відповідності теперішнього ІСЦ в Україні вимогам ГІСЦ, було використано заголовки з презентації, вказаної вище

Обсяг

- Український ІСЦ охоплює всі витрати українських домашніх господарств на товари та послуги. Однак ГІСЦ має охоплювати лише витрати, зроблені на економічній території країни (внутрішня концепція), тому витрати українців за кордоном мають бути вилучені з показників, а витрати туристів у межах України мають додаватися до вагів. **Частково відповідає існуючим нормам ГІСЦ.**

Сфера дії

- **Здбільшого відповідає.**

Товари та послуги мають бути включені до ГІСЦ, якщо їхня частка в загальному споживанні перевищує 0,1 відсоток. Ця практика застосовується до харчових товарів в українському ІСЦ, але для інших товарів та послуг це значення межує на рівні 0,2 відсотків. Це треба змінити, якщо буде підраховуватися ГІСЦ.

Певні товари та послуги, які обговорювались протягом місії:

1. **Старі автомобілі** (ті, які вже були у використанні) не включаються в український ІСЦ. Вважається, що купівля таких автомобілів у автомобільних дилерів не є дуже розповсюдженою в Україні, оскільки більшість таких автомобілів продаються безпосередньо їхніми власниками. Це не має бути включено у ГІСЦ.
2. **Інші товари, які були у вжитку**, не вважаються такими, що мають значення в Україні.
3. **Дитячі садки** всіх типів включені в групу 10 COICOP: Освіта. Оскільки в Україні зазвичай діти йдуть до дитячого садку, коли їм виповнилося три роки, і в дитячих садках відбувається певне навчання/підготовка до школи, це здається раціональним підходом. Якщо б дитячі садки здебільшого використовувалися для денного догляду за дітьми, їх треба було б віднести до групи COICOP 12.4: Соціальний захист.
4. **Орендні платні** включена за квартири в українському ІСЦ. Однак важко отримати доступ до належного спостереження за цінами, оскільки ринок оренди квартир здебільшого є сірим ринком. Деякі агенції надають певні дані. Частка орендної платні складає лише 0,8 відсотків від загального споживання, тому ця проблема не викликає сильного занепокоєння.

5. **Послуги мобільного зв'язку** охоплюють пакети з ціною за хвилину розмови. SMS, MMS та інші послуги не включаються до цієї вибірки. Рекомендовано вдосконалити цю вибірку для мобільних послуг, шляхом включення більшої кількості послуг та пакетів. Зміни в цінах між пакетами можуть бути оцінені, використовуючи різні типи профілів користувачів.
6. **Фінансові послуги** – включені ті, що використовують відсоткову ставку, яка сплачується банкам при оплаті, наприклад, орендної платні через банк. Норми ГІСЦ встановлюють, яким чином такі фінансові послуги мають бути охоплені ГІСЦ (дивіться особливі норми для певних сфер споживання).
7. **Охорона здоров'я** включена репрезентативною вибіркою цін від приватних клінік. Часто ціни вказані на Інтернет сайтах. Споживач сплачує повну вартість, оскільки дотації відсутні. З іншого боку державна охорона здоров'я є (офіційно) безкоштовною, і тому не включена до цієї вибірки.
8. **Фармацевтична продукція** включена репрезентативною вибіркою товарів. Більшість ліків в Україні відпускається без рецепту, субсидії також відсутні.
9. **Збір сміття** (COICOP група 04.4.2) не включений, тому що на нього немає цін. Українці сплачують встановлену суму (в залежності від розміру помешкання і т.д.) уряду за побутові послуги, включаючи збір сміття.
10. **Інтернет-магазини** зазвичай мають бути включені у вибірку торгівельних точок настільки, наскільки значну вагу вони мають там, де відбувається споживання. Рекомендовано спостерігати за цією сферою в майбутньому і включати інтернет-магазини, якщо вони набувають значення для споживчих витрат.
11. **Будинки, зайняті власниками.** У Європі це не включається в ГІСЦ, але значна робота триває зі створення індексів цін для будинків, зайнятих власниками (БЗВ). Однак ця тема не є пріоритетною в цьому проєкті, тому що індекси БЗВ безпосередньо не є частиною ГІСЦ (на цей час).

Концепція цін

- **Скоріш за все у відповідності**
- Згідно з нормами ГІСЦ № 2601/2000, ціна за послуги має бути включена в цей індекс за той місяць, коли послугою скористались, а не за той місяць, коли послугу було придбано (коли місяць придбання послуги відрізняється від місяця споживання послуги). ДССУ має переглянути послуги, включені в ІСЦ, і визначити, чи потрібно запровадити зміни, і якщо так, то де саме, для того, щоб бути у відповідності до цієї норми. Сфери, де час купівлі послуги відрізняється від часу споживання послуги, є наступними: вартість авіаквитків, організовані туристичні подорожі, послуги готелів та послуги з організації відпочинку та розваг.
- У разі відсутності ціни від певної точки продажу норми ГІСЦ № 1749/1996 вказують, що ціна може бути перенесена лише два місяці поспіль для цього конкретного спостереження. На третій місяць має бути знайдено заміну. Ця практика вже використовується в українському ІСЦ.
- Знижки мають бути включені у ГІСЦ (з деякими обмеженнями). Ця практика вже використовується в українському ІСЦ.

Класифікація споживання

- **Відповідає.** Класифікація COICOP застосовується в українському ІСЦ

Тип індексу

- **Відповідає**, що стосується як елементарних показників (використовується Джевонс), так і агрегованих показників (використовується тип Ласпейер).

Частота

- **Відповідає**.

Корегування з якості

- **Відповідає**
- ДССУ використовує непрямі методи для корегування якості на підставі окремих випадків. Коли очікується, що старий та новий продукт мають якість, яку можна порівняти, застосовується метод прямого порівняння. В іншому випадку застосовується метод перекриття, коли можливо отримати ціну на обидва продукти в один місяць. Якщо це не можливо, застосовується перекриття з використанням відповідного цінового індексу. Вважається, що процедури відповідають вимогам ГІСЦ. Однак, наскільки це можливо, рекомендовано дослідити більш сучасні та більш чіткі методи корегування якості (наприклад, опційні ціни або гедоніка) особливо для технологічної продукції. Але, можливо, знадобиться більше ресурсів, якщо такі методи будуть використовуватися в теперішньому підрахунку ІСЦ.

Використання вагів

- **Частково відповідає**
- Вагові коефіцієнти треба переглядати та оновлювати кожен рік для того, щоб вони були у відповідності до норми ГІСЦ № 1114/2010. Це вже є в українському ІСЦ.
- У зв'язку з вимогами стосовно вагових коефіцієнтів, також є загальна вимога враховувати (попередні) дані з Національних рахунків стосовно зразків споживання року t-2, окрім виключних та належним чином обґрунтованих обставин. Сьогодні ДССУ використовує дані з ОБДГ з року t-1 для вагових коефіцієнтів і тому має дослідити, чи можливо буде використовувати дані з національних рахунків при формуванні вагових коефіцієнтів. ДССУ наразі корегує дані з ОБДГ декількома шляхами для врахування, наприклад, неповних даних щодо споживання алкогольних напоїв (використовуючи торгівельну статистику), тому ДССУ також має дослідити, чи використання даних з Національних рахунків взагалі покращить якість вагових коефіцієнтів. Вага продуктів харчування згідно з ОБДГ складає приблизно 50 відсотків, у той час як згідно з даними національних рахунків цей показник становить 35 відсотків. Такі розбіжності потребують пояснення.
- Нові ваги застосовуються щойно вони готові, і тому набувають чинності з Індексом в червні. Згідно з нормами ГІСЦ оновлення вагових коефіцієнтів має відбуватися в Індексі січня, тому якщо ГІСЦ буде запроваджено, теперішня процедура має бути змінена.
- Регіональні ваги вже відповідають вимогам норм ГІСЦ, тобто не є старшими більше 7 років.

Вибірка

- **Відповідає**

- Вибірка в українському ІСЦ складається з використанням інформації від ОБДГ, а також торгівельної статистики та інших джерел даних. Більш складні методи, такі як вірогідна вибірка, використовуються для складання вибірки торгівельних точок
- Згідно з нормою ГІСЦ 1749/1996, нові предмети мають бути включені до вибірки якнайшвидше. Вибірка українського ІСЦ оновлюється кожні 5 років, але нові товари (та послуги), які мають значення, включаються на щорічній підставі.
- Український ІСЦ складається з 335 елементарних складових і це вірогідно є достатнім, щоб забезпечити достатню кількість елементарних складових частин для відображення різноманітності товарів у кожній категорії .
- Кількість цін, обрана для кожного товару, залежить від ваги товару та діапазону цін на цей товар.

Часові рамки

- **Відповідає**
- Ціни на більшість товарів та послуг обираються в період з 1 по 28 число місяця. Для збору цін на деякі товари беруть цілий місяць.

Особливі норми для спеціальних сфер споживання

- Ціни на сезонну продукцію в ІСЦ України регулюються шляхом додавання сезонної ціни в перший місяць періоду, який не вважається сезоном. У наступні місяці поза сезоном ціна розраховується з використанням динаміки цін на відповідну групу продуктів. Це відповідає нормам ГІСЦ і таким чином перебуває у відповідності.
- Вага для страхування має бути вагою з відрахуванням виплат, які повертаються господарському сектору. Треба дослідити, яким чином вага страхування може бути розрахована у випадку України. Можливо, в цьому випадку можуть стати у нагоді дані з національних рахунків. **Не відповідає.**
- Платня за послуги, пропорційна сумі операції, має бути розрахована на підставі репрезентативної вартості одиниці товару. Зміни в цій вартості одиниці товару можна оцінити, використовуючи відповідний індекс цін, і такі зміни мають відображатись, як динаміка цін в ГІСЦ. Український ІСЦ містить платню за послуги у фінансових послугах (наприклад, 2 відсотки від суми, коли платня здійснюється через банк) і в цьому випадку рекомендовано скорегувати одиничну вартість (1000 UAH), наприклад, до рівня інфляції перед розрахунком ціни, яку сплачують банку. **Не відповідає.**

У прикладі, наведеному нижче, споживач має заплатити внесок у розмірі 2 відсотки від суми, яку він сплачує через банк (наприклад, сплата орендної платні). Типова/середня сума до сплати становила 1000 євро в січні. Щоб отримати оцінку типової ціни в наступні місяці, сума в розмірі 1000 євро переноситься, використовуючи динаміку відповідного індексу (наприклад, загальний ІСЦ). Тоді сума, сплачувана через банк за послуги в січні, дорівнює 2 відсотки від типової суми. Наступні місяці розраховуються таким самим чином з використанням фактичної відсоткової ставки від ціни (у червні вона змінилась до 2.5 відсотків). В останньому рядку таблиці наведено ціни, сплачені банку в якості цінового індексу.

Розрахунок цін, пропорційних сумам операцій у відповідності до норм ГІСЦ,

наприклад:

	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень
"Ціна" (відсоткова ставка)	2	2	2	2	2	2,5	2,5
Інфляція (загальний індекс ІСЦ)	100	101	101	101,5	102	101	101
Типова/середня сума (в Євро)	1000	1010	1010	1015	1020	1010	1010
Вартість, сплачувана банку за операцію (в Євро)	20	20,2	20,2	20,3	20,4	25,25	25,25
Індекс цін за фінансові послуги	100	101	101	101,5	102	126,25	126,25

- Згідно з нормами ГІСЦ № 1687/98 у випадках, коли споживачі мали змогу отримати товари та послуги безкоштовно і потім стягується фактична ціна, зміна з нуля до фактичної ціни – і навпаки – має бути врахована у ГІСЦ. Це може, наприклад, відбуватись у сфері охорони здоров'я. ДССУ має знати про це, якщо виникне така ситуація.

3. Висновки та рекомендації

ДССУ формує ІСЦ дуже високої якості, який відповідає міжнародним стандартам, визначеним для формування ІСЦ в «Посібнику з Індексу Споживчих цін: Теорія та практика 2004 (МОП, ОЕСР, Евростат, Організація Об'єднаних Націй та Світовий Банк)». У багатьох аспектах український ІСЦ вже відповідає вимогам для ГІСЦ, але потрібно запровадити певні зміни, якщо ІСЦ має стати ГІСЦ. Ці зміни особливо стосуються вагових коефіцієнтів, які використовують у складанні ІСЦ, але також деяких інших менш важливих питань.

Спираючись на результати, отримані в ході роботи цієї місії, наступні рекомендації та занепокоєння стосовно ГІСЦ в Україні було оприлюднено в тісній співпраці з експертами з цін країн-бенефіціарів та країн-учасників. Рекомендації викладено у пріоритетному порядку.

1:

ДССУ можливо із залученням політичного рівня має прийняти рішення стосовно однієї з наступних опцій:

- Продовжувати складати ІСЦ (але можливо запровадити деякі рекомендації, наведені нижче)
- Змінити ІСЦ на ГІСЦ шляхом запровадження всіх рекомендацій
- Запровадити як ІСЦ, так і ГІСЦ

2:

Нові вагові коефіцієнти мають набути чинності в індексі січня, а не зараз у індексі червня, щоб відповідати вимогам ГІСЦ.

Рекомендовано врахувати вплив цієї зміни шляхом повторного розрахунку минулих індексів, де введення вагових коефіцієнтів було відкладено до грудня (набуття чинності в січні).

3:

На сьогодні вагові коефіцієнти засновані на даних ОБДГ, але у Постанові Комісії ЄС про ГІСЦ № 1114/2010 затверджено, що дані з Національних рахунків мають використовуватись за винятком виключних та належним чином обґрунтованих обставинах .

Рекомендовано перевірити, чи можуть дані з Національних розрахунків бути використаними для формування вагових коефіцієнтів. У цьому відношенні різниця між двома джерелами даних вимагає пояснення.

Процедура, яка складається з двох кроків, у якій використовуються дані національних рахунків на агрегованому рівні, та дані ОБДГ нижче цього рівня часто застосовуються у країнах ЄС.

4:

Український ІСЦ охоплює усі витрати Українських господарств на товари та послуги.

Однак ГІСЦ має охоплювати виключно витрати, зроблені на економічній території країни (домашня концепція, як визначено Регламентом Ради ЄС № 1688/98), тому витрати, які українці роблять закордоном, мають бути відраховані від вагових коефіцієнтів, а витрати туристів у межах України зазвичай мають додаватись до вагових коефіцієнтів.

Рекомендовано дослідити, яким чином вагові коефіцієнти можуть бути змінені, щоб бути у відповідності до домашньої концепції. Можливо використання даних з Національних рахунків допоможе вирішити цю проблему?

5:

Товари та послуги мають бути включені до ГІСЦ, якщо їхня частка у загальному споживанні перевищує 0,1 відсоток згідно з Регламентом Ради ЄС № 1687/98. Ця практика застосовується до харчових товарів в українському ІСЦ, але для інших товарів та послуг це значення межує на рівні 0,2 відсотків. Це треба змінити, якщо буде ГІСЦ

Рекомендовано проаналізувати, який ефект мали б такі зміни шляхом вивчення даних за минулі періоди.

6:

Згідно з нормами ГІСЦ, визначеними Регламентом Ради ЄС № 2601/2000, ціна за послуги має бути включена у індекс у той місяць, коли послугою скористались, а не у той місяць, коли послугу придбали (якщо відрізняється від місяцю споживання).

Рекомендовано, щоб ДССУ перевірила послуги, які включені до ІСЦ, для визначення того, коли та чи взагалі треба запровадити зміни, щоб бути у відповідності до норм.

Сфери, де час купівлі послуги може відрізнятись від часу споживання послуги, є наступними: вартість авіаквитків, організовані туристичні подорожі, послуги готелів та послуги з організації відпочинку та розваг.

7:

Вага для страхування має бути вагою з відрахуванням виплат, які повертаються господарському сектору (Регламент Ради ЄС № 1617/1999).

Рекомендовано дослідити, яким чином вага страхування може бути розрахована у випадку з Україною у відповідності до цієї вимоги. Можливо у цьому випадку можуть стати у нагоді дані з національних рахунків ?

8:

Згідно з ГІСЦ, визначеними Регламентом Ради ЄС № 1920/2001, Платня за послуги, пропорційна сумі операції, має бути розрахована на підставі репрезентативної вартості одиниці товару. Зміни у цій вартості одиниці товару можна оцінити, використовуючи відповідний індекс цін, та такі зміни мають відображатись, як динаміка цін в ГІСЦ..

Український ІСЦ містить платню за послуги у фінансових послугах (наприклад, 2 відсотки від суми, які сплачують через банк) і в цьому випадку рекомендовано скорегувати одиничну вартість (1000 UAH) наприклад, до рівня інфляції перед розрахунком ціни, яку сплачують банку.

9:

Рекомендовано удосконалити вибірку, що стосується послуг мобільного зв'язку.

Станом на сьогодні включена лише вартість хвилини розмови, але рекомендовано також включити інші типи послуг (SMS, MMS та інше) та інші типи пакетів (наприклад, пакети, де Ви сплачуєте встановлену місячну вартість і тоді, наприклад, розмова є безкоштовною).

Міжнародний посібник з ІСЦ, глава 10, містить гарні ідеї стосовно цього.

Оскільки теперішня вага мобільних послуг у українському ІСЦ складає лише приблизно 0.2 відсотки, тому на сьогодні ця рекомендація не є дуже важливою.

10:

Інтернет магазини зазвичай мають бути включені у вибірку торгівельних точок настільки, наскільки вони набувають значної ваги там, де відбувається споживання.

Рекомендовано спостерігати за цією сферою у майбутньому та включати інтернет магазини, якщо вони набувають значущості для споживчих витрат

11:

Сучасні процедури для корегування якості у поєднанні з замінами продукції у виборці в українському ІСЦ вважаються такими, які відповідають вимогам ГІСЦ.

- Однак наскільки це можливо рекомендовано дослідити більш сучасні та більш чіткі методи корегування якості (наприклад опційні ціни або гедоніка) для особливої технологічної продукції. Але можливо знадобляться більше ресурсів, якщо такі методи будуть використовуватись у теперішньому формуванні ІСЦ.

Занепокоєння:

1:

На сьогодні головний офіс не має безпосереднього прямого контакту з регіональними офісами та колекторами цін. У минулому працівники головного офісу час від часу відвідували регіональні офіси з метою навчання колекторів цін та обговорення методологічних питань.

Якщо такі процедури не будуть запроваджені знову, висока якість українського ІСЦ може потенційно потрапити у зону ризику, оскільки якість ІСЦ значною мірою залежить від роботи, яку виконують колектори цін.

2:

Проміжок часу для складання ІСЦ є дуже коротким у головному офісі. Дані отримують наприкінці місяця, а опубліковують 6 числа наступного місяця. Більше того головний офіс лише отримує середні ціни без детального опису продукції. Детальні дані отримують лише один раз у квартал по завершенню виробничого періоду.

Було б добре, якщо б головний офіс мав би змогу отримати доступ до даних швидше та отримувати більш детальні дані. Це б скоріш за все потребувало б деяких нових рішень щодо програмного забезпечення.

У таблиці наведена загальна картина завдань у зв'язку з вищенаведеними рекомендаціями, які мають бути виконані до наступної місії до Словаччини, яка відбудеться у листопаді 2012 року, та до фінальної місії в Україні, яка відбудеться у березні 2013.

Завдання	Кінцевий термін	Відповідальний
Дослідити вплив змін граничних показників для включення товарів/послуг у вибірку (рекомендація № 5)	листопад 2012	ДССУ
Проаналізувати, чи мають бути змінені часові рамки включення послуг у вибірку (рекомендація №6)	листопад 2012	ДССУ
Дослідити дані з національних рахунків у тісній співпраці з колегами, які працюють з національними рахунками, та дійти висновку стосовно того, чи треба використовувати ці дані для формування вагових коефіцієнтів і якщо так, то яким чином (рекомендація №2, 3, 4 та 7).	березень 2013	ДССУ

Додаток 1. Технічне завдання

Цей проект фінансується
Європейським Союзом

STATISTICS
DENMARK

Проект Твіннінг

“Розробка нових статистичних методологій та показників в окремих сферах статистики згідно зі статистичними стандартами ЄС”

Технічне завдання

на короткострокову місію до Державної служби статистики України

Компонент 4.1: Гармонізований індекс споживчих цін

Захід 4.1.1: Оцінка впровадження ГІСЦ в Україні.

Основна інформація

Статистика Данії, у партнерстві зі Статистикою Фінляндії, Статистикою Литви, Центральним статистичним бюро Латвії, Статистичним офісом Словацької Республіки, Статистичним офісом Іспанії та Статистикою Швеції, реалізовує в Україні проект ЄС Твіннінг "Розробка нових статистичних методологій та показників в окремих галузях статистики відповідно до статистичних стандартів ЄС". Бенефіціаром виступає Державна служба статистики України (Держстат України).

Цей захід реалізовується в рамках компоненту 4.1: Гармонізований індекс споживчих цін. Метою цього компоненту є вивчення досвіду та практики розрахунків ГІСЦ в країнах ЄС, у тому числі стандартів щодо формул розрахунку елементарних індексів, порядку відображення в індексі цін за тарифами, знижок, сезонних товарів, житлових послуг, які виробляються власниками житлових приміщень для власного споживання, контролю якості цінової інформації тощо. На кінцевому етапі – визначення змін національної методології розрахунку ІСЦ, необхідних для запровадження розрахунків ГІСЦ у статистичну практику України.

Цей захід сприятиме досягненню зазначеної вище мети і контрольних показників, вказаних у контракті:

- вдосконалення знань і практичних навичок фахівців Держстату щодо стандартів розрахунку ГІСЦ;
- розроблення проекту методики щодо розрахунку ГІСЦ для сезонних товарів, врахування знижок, коригування якості товарів (послуг).

Мета місії

Першочерговою метою місії є:

Ознайомлення з:

- організацією статистичного спостереження за змінами цін (тарифів) на споживчі товари (послуги) та методологією розрахунків ІСЦ;
- джерелами даних, які використовуються для формування вагової структури та споживчого набору товарів (послуг) – представників.

Очікувані результати

1. Отримання від експертів рекомендацій щодо застосування джерел даних (із наявних) для формування вагової структури, споживчого набору товарів (послуг) – представників.
2. Отримання від експертів методичних рекомендацій щодо переліку пріоритетних змін, необхідних для забезпечення відповідності методології щодо ГІСЦ в ЄС.
3. Отримання методологічної та методичної допомоги з метою ознайомлення спеціалістів Держстату зі стандартами для розрахунків ГІСЦ.

Заходи

Орієнтовний графік місії такий:

Дата: 17.09.2012

Дата: 21.09.2012

Інше

Завдання, що мають бути виконані Держстатом для полегшення місії

Бенефіціар буде:

Будуть присутні керівники підрозділів та виконавці, які безпосередньо займаються організацією, проведенням та удосконаленням методології статистичних спостережень щодо змін цін на споживчі товари (послуги) та розрахунків індексів.

Консультант та партнер

Місія реалізовуватиметься спільно:

з Мартіном Біргером Ларсеном (Данія)

Ольгою Коссейовою (Словаччина)

Партнером з країни-бенефіціара буде:

Калабуха О.С., директор департаменту статистики цін Держстату України;

Шкурська І.Є., заступник директора департаменту;

Профацька Н.В., начальник відділу статистики споживчих цін.

Час

Місія здійснюватиметься протягом 17-21 вересня 2012 року в Україні.

Звіт

Підсумковий звіт за результатами місії має бути наданий не пізніше двох тижнів після завершення місії.

Додаток 2. Особи, з якими були проведені зустрічі

ДССУ:

О.С.Калабуха, директор департаменту статистики цін ДССУ;

І.Шкурська., заступник директора департаменту статистики цін ДССУ;

Н.Профацька, начальник відділу споживчих цін.

Команда ПРП:

Ірина Бернштейн, ПРП

Володимир Кузка, асистент ПРП

Анна Чорноус, перекладач

Додаток 3. ГІСЦ в Україні¹

(based on IMF SDDS for Ukraine; Methodological guidelines on organizing statistical surveillance over change of prices (tariffs) on consumer commodities (services) and the core consumer price index calculation and own findings)

Concepts and definitions:

Consumer price index (CPI) describes time changes of the general level of prices for consumer goods and services purchased by population for household monetary consumption. The index shows the changes of the value of the fixed set of consumer goods and services in the current period versus the base period.

The methodology for the CPI compilation meets the general standards of the Consumer Price Index Manual: Theory and practice 2004 (ILO, IMF, OECD, Eurostat, United Nations, World Bank).

Scope:

- **Population coverage:** The CPI calculation is based on the consumer expenditure structure of all population.
- **Goods coverage:** The consumer basket underlying the CPI computation is unified for all 27 country regions and includes the goods and services that are the most representative and important for all households. The consumer basket contains 335 representative commodities /services.
- **Geographical coverage:** Observation on prices (tariffs) changes is conducted in all 27 regions of the country. Information on prices (tariffs) is collected in 140 selected administrative and territorial units, regional centers, cities of Kyiv, Simferopol, Sevastopol and others, which are chosen on the base of stratified multilevel sample with the elements of probability proportionate to size.

Sample of urban settlements where the observation of the goods (services) prices (tariffs) changes is conducted is carried out at the central level and is representative for the CPI calculation for each of 27 country regions.

Exceptions to coverage:

¹ Бенефіціар повідомив керівництво проекту про те, що наразі немає необхідності у перекладі даного додатку.

- **Geographical coverage:** Observation of prices (tariffs) changes is conducted in urban areas, it is not conducted in the rural settlements (but CPI weights are compiled using the consumer monetary expenditures of all (urban and rural) households).
- **Goods coverage:** Goods (services), which are bought for the purpose of accumulation (antiquities, works of art, antiquarian jewellery, etc.), investment (purchasing of dwelling, land and other tangible and intangible assets), savings, direct taxes payment, fees into the Pension Fund, life insurance, penalties are not included into consumer basket. Credit sale on the base of deferred payment, second-hand sale, goods (services) made for own consumption are also not included.

Classification:

CPI computation is based on COICOP classification (Classification of Individual Consumption by Purpose).

Prices:

Types of prices: Actual price on goods (services) is registered; including taxes that population pays (VAT, excise-duty and other indirect taxes). Prices are registered from 1st to the 25th day of each month. For specific goods (with significant share of expenses for their purchasing in general consumer expenditures of households and prices that are considerably variable during the month) price registration is conducted during a whole month. The following commodities are chosen for price collection for a whole month: Beef, Pork, Poultry, Frozen fish, Sunflower oil, Milk, Eggs, Sugar, Wheat flour, Rye bread, rye and wheat bread, Rice, Buckwheat cereals, Macaroni, Petrol.

Data sources:

Sources of weights: The weights for 335 commodities and services are derived from annual [household budget survey \(HBS\)](#). The survey data are used to check and correct the weights every year. It should be noted that weights reflect consumption pattern specific for period close to price observation. The new weights are implemented in June every year (this practise was introduced some years ago to use the updated information on weight structure as soon as it is available). Concept of CPI weight calculation is focused, first of all, on the expenditures of residents, not on the expenditures within the country territory (national concept). The weight structure is compiled separately for every of 27 country regions.

For calculation of consumer prices indices by regions, weight coefficients calculated at the level of 8 economic districts are used. Weight coefficients for each of the economic districts are calculated on the base of data on consumer monetary spendings of all households in view of HBS results. Methodological principles of forming the system of weight coefficients are uniform for all economic districts.

Weight coefficients by economic districts are used for calculation of CPI by every region that is included into the respective economic district. The city of Kyiv because of its special status and a different consumption model is surveyed as a separate district, thus the Central district is divided into two: Kyiv and Kyivska and Cherkaska Oblasts.

Economic district	Regions included into it
Eastern	Kharkivska, Poltavska, Sumska Oblasts
Donetsky	Donetska, Luganska Oblasts
Prydnirpovsky	Dnipropetrovska, Zaporozhska, Kirovogradska Oblasts
Prychornomorsky	Autonomous Republic Crimea, Odeska, Mykolaivska,

Podilsky	Khersonska Oblasts, city of Sevastopol
Central	Vinnytska, Khmelnytska, Ternopilska Oblasts
Carpathian	Kyivska, Cherkaska Oblasts
	Zakarpatska, Ivano-Frankivska, Lvivska, Chernivetska Oblasts
Polisky	Volynska, Zhytomyrska, Rivnenska, Chernigivska Oblasts
city of Kyiv	city of Kyiv

Calculation of weight coefficients is conducted stage-by-stage and has a number of specific features.

The main steps of calculation are:

- establishing accordance between cost items of HBS and representative commodities (services) of the consumer basket;
- de-aggregation and redistribution cost items of HBS in accordance with the consumer basket and defining the detailed scheme of households' cost items distribution by the consumer basket items;
- correction of separate cost items of HBS using additional data sources.

Assessment of weights from HBS data: For some items and groups such as for instance alcohol, tobacco, mobile and communication, weights are not calculated using HBS data only but are assessed using also turnover data from other sources

Outlet selection and sample size: The observation on prices on goods / services changes (price collection) is conducted for selected number of outlets. For outlets selection advanced stratified multistage sampling method with probability proportional to size is used. The selection of outlets is executed by registrars of state statistics bodies in line with the recommendations of the State Statistics Service of Ukraine. SSSU also defines the number of price quotes on representative commodities. This approach is supposed to use HBS and retail trade data. The outlet sample is well elaborated using the advanced methods; large (hypermarkets, supermarkets), medium and small trade and services outlets are selected in every urban settlement, located both in the central part of urban settlement and those distance from the centre, i.e. those with different trade (servicing condition). It is possible to incorporate changes in selection of outlet due to the changed outlet network every year (e.g. if outlet closes down or loses a significant part of its market). The number of outlets where prices are registered monthly is more than 23 thousand.

Item selection and sample size: The consumer basket of representative commodities (services) on the basis of which surveillance over prices (tariffs) changes are conducted and CPI is calculated is uniform for all regions of the country (though weight structure differs in these 27 country regions to enable to calculate regional indices). The basket is defined in a centralized way by the Department for Price Statistics of the State Statistics Service of Ukraine (SSSU) in view of suggestions of territorial state statistics bodies, coordinated with interested economic institutions, trade unions, research facilities., remains unchanged during a set period of time and is the starting point for selection of concrete commodities and services for prices registration in regions.

Process for selecting of goods and services is implemented based on the household budget survey data; a criterion for inclusion of new commodities into the consumer basket is their share in the total consumer spending of households - no less than 0,1 % for food and 0,2 % for non-food products. In every region price is registered for each of 335 representative

commodities /services). On every representative commodity the predefined quota is defined taking into account the size of the center (e.g. different number of prices is collected in Kyiv, Simferopol, Sevastopol, cities and rayon centers) and the turnover in the given size of outlet (hypermarkets, supermarkets, medium and small outlet). For CPI compilation about 450 thousand registered prices are used every month.

Price collection methods: Data are mainly recorded by price collectors through paper reporting forms by visiting selected retail outlets. Registration of prices of the same concrete commodity (good/service) in the reporting month at the same baseline enterprise is conducted on the same days of the month as in the previous month. The variation can make no more than 1-2 days. Registration of prices on fresh produces in the market (for example, vegetables, fruit, milk and dairy products, fish, etc.) is conducted in the part of the day when the greatest number of purchases is made. Tariffs (which are the same for the whole country) such as communications, electricity, gas, etc. are recorded directly in the central office. Starting with the year 2012 the areas in which the prices are difficult to observe (such as rents and babysitting) were included into the consumer basket.

Item/product specification:

The set of goods and services (with corresponding definitions) is the same for all 27 country regions for their price registration. For each item, the description contains the full name of the commodity, country and producing enterprise, brand, sort, type, size of the container, etc. For most of the goods and services, loose specifications of items are provided to price collectors with instructions to select the most popular variety. The price collector has to select the most popular variety and mark additional characteristics in the form for registration of prices. The form consists of two sections: section A (trade, service enterprises (facilities) of all forms of ownership) and section B (markets). Prices on food and non-food products realized at organized markets by legal entities are included into section A, by individuals – into section B. Prices (tariffs) on services are only included in section A.

Statistical techniques for missing prices, seasonal products etc.:

Treatment of missing prices:

The following situations are possible in the consumption market:

- a commodity (service) is temporally absent;
- a commodity (service) has disappeared for ever;
- a commodity (service) is present in the market, but volumes of its realization gradually reduce.

In the case of (temporally absent) absence during the reporting month of the selected type of a commodity (services) at the baseline enterprise (at availability of information about that realization will be renewed in the future), calculation price defined based on one of the following methods is used:

- a) the price of the previous month is automatically carried on to the reporting month (provided a stable price situation);
- b) with application of the price index on a similar commodity (service) – it is intended to use this b) option as default in future

In the event a commodity disappears from sale forever or undergoes significant transformation, its replacement is carried out:

Selection of replacement items and Adjustments for quality differences (Quality Adjustment):

The replacement commodity is selected from among commodities with similar consumer qualities, thus, the main replacement criterion is volumes of sales of the "new" commodity. For the purpose of providing for a correct replacement, parallel registration of prices on "old" and "new" commodities is conducted during two or three months, and in this period in indices calculations prices on the "old" commodity are included. The final replacement of the commodity is carried out provided there is stably growing demand on the part of the population and permanent availability of the "new" commodity in the consumption market. Replacement and/or Quality Adjustment (QA) is carried out applying one of the following methods:

The method of direct replacement (direct price comparison) is used in the case of availability in the assortment of commodities offered by the outlet of a commodity with similar properties and consumer descriptions. Thus, replacement of the good/service is conducted by including into the form a detailed description of the "new" good/service and its price. When applying this method, the price of the "new" good/service is directly compared with the price of the "old" good/service and takes part in a calculation of the index for the reporting month.

For using the chain (bridged overlap) method, it is necessary to find a new commodity that does not have big differences from the old one and obtain the price on it for the previous month. This method is based on the assumption that, as the both commodities are for sale simultaneously, the difference in price between them proves a difference in quality. I.e., the good/service the price of which shall be registered disappeared and does not have a direct substitute, but there is a good/service close enough to the old one, the price on which is known for the previous month. Thus, the "old" commodity is replaced with the "new" one.

The use of implicit QA methods is well defined, explicit QA methods are not used at present.

Introduction of completely new products: Though consumer basket is updated every 5 years, newly significant goods/services are included every year if necessary.

Seasonal items: The treatment of seasonal items in CPI was recently changed – the method of imputation of prices in the out-of-season period was introduced for fruit and vegetable.

Other statistical procedures, index formulae used etc.:

Time period of current weights (that were introduced in June 2012): 2011

Frequency of weight updates: Every year.

Computation of lowest level indices: Indices of the lowest level are computed according to the geometric average unweighted formula (the implicit price weighting is assured by the predefined number of price quotas registered in the given type of outlet and/or in the given region). For selected goods (services) average prices calculation made by weighted arithmetic mean formula. Individual price indices and average prices of every good (service) are the basis for computing the CPI on the national and regional level. The regional state statistics bodies calculate individual indices for each item and submit reports to the State Statistics Service of Ukraine.

Aggregation: Modified Laspeyres formula is used for indices aggregation. The aggregation aims to compile the commodity group indices and the general CPI.

Linking reweighted index to historical index: The new reweighted index is linked to the historical one.

Reference period: The base period for the CPI: 2007 = 100.

Historical data: The current CPI methodology was introduced in 1994. The data calculated by both previously and current methodology are comparable.

Seasonally adjusted indices: No seasonally adjusted indices are calculated.

Data validation:

- **Verification of prices:** Information on prices is carefully verified on accuracy and reliability after the registration at outlets. If necessary, additional clarification and verification are conducted, and the character of errors is clarified.
- **Verification of data processing methods:** For the verification of the CPI calculation on the different stages of processing output data control method is used.

Registrars (price collectors) of state statistic bodies control the accuracy of the observations conducting regular verification of the registration forms on consumer goods (services) prices, gained from urban settlements.

Control includes the following components:

Timeliness of the registration forms compilation;

- Explanations regarding unusual or considerable price changes;
- Availability, if necessary, of recalculation into standard unit;
- Replacement of items.

Periodicity and timeliness of CPI:

Periodicity: Monthly

Timeliness: CPI data are published on the 6th calendar date of month following the month to which CPI data are related (if it Saturday or Sunday the publication is shifted by one day).

Consistency:

Internal consistency: Comparability of statistical indicators provided by the unity of compilation methodology, input complexity and indicators mutual verification.

Temporal consistency: CPI compilation methodology ensures the comparability and consistency of indices over any time periods.

Integrity:

Professionalism: The principle of professional independence and autonomy of the state statistics is specified by Article 5 of the Law. Article 12 of the Law states that one of the main tasks faced by the state statistics bodies is as follows: ensure reliability and impartiality of statistical information; ensure accessibility, transparency and openness of statistical information, its sources and methodology to compile it. According to Article 14 of the Law, one of the main tasks faced by the state statistics bodies is to ensure the openness of statistical information, publication of statistical yearbooks, abstracts, bulletins, reviews, express-

releases, etc., to conduct the press-conferences, to ensure equal access to statistical information for legal and physical persons. In case of misinterpretation or misuse of statistical data, the SSSU gives their comments to mass media that made mistakes (distortions) when interpreting statistical information for its further publication

Revision:

CPI data are final and not subject to revision.

Data accessibility:

An advance release calendar (ARC), which gives a one-quarter-ahead notice of the approximate release dates, is disseminated on the SSSU website (<http://www.ukrstat.gov.ua>). The precise release date is announced in the ARC no later than the end of the week prior to the data release.

Data are published on the SSSU website, in the monthly news release *Price Indices* and disseminated simultaneously to all interest parties by mail, e-mail or fax.

CPI data and price indices for specific goods /services for any period of time can be provided on requests. Intermediate information used for calculation of aggregated statistics is not provided on requests.

Disseminated level of detail:

CPI data for Ukraine and its regions along with detailed information by groups and some goods (services) are available. This information is published in *Statistical Yearbook of Ukraine*, short statistical abstract *Ukraine in Figures*, *Monthly Statistical Bulletin*, publication *Consumer Price Indices*, on the SSSU website.

Dissemination of information on contact points:

Information on responsible CPI contact persons can be obtained in statistical publications and on the SSSU website.

Availability of documents and services catalogs:

The Catalogue of Publications is sent to users of statistics and is available at the SSSU website.

Metadata:

Description of the CPI methodology and data sources is provided in the *Methodology for Statistical Survey of Changes in Consumer Prices of Goods and Services and CPI Computation*, annual statistical publication *Consumer Price Indices*, and on the SSSU website.

Annex 4. HICP Regulations; Presentation

HICP Regulations

In force:

- 19 different HICP Regulations
- 1 HICP Recommendation

Issued in the period 1995 til 2010

On the way:

- 2 more HICP Regulations

On going proces to refine and improve the HICP.
Initiative by Eurostat, Member States and often the ECB

Overview of contence of HICP regulations

- The set of HICP regulations marks out the legal framework for the HICP index through regulating:
 - ☐ Scope
 - ☐ Definition of Comparability
 - ☐ Coverage
 - ☐ Price concept
 - ☐ Classification of consumption
 - ☐ Index type
 - ☐ Frequency
 - ☐ Quality adjustments
 - ☐ Weighting
 - ☐ Sampling
 - ☐ Timing
 - ☐ Specific guidelines for special areas of consumption

Scope

"The HICP shall be based on the prices of **goods** and **services** available for purchase in the **economic territory** of the Member State for the purposes of **directly satisfying consumer needs**."

Economic territory is defined including extraterritorial enclaves situated within the boundaries of the country and excluding territorial enclaves situated in the rest of the world.

HICP is an **inflation index**

The **HICP can either replace the national CPI or it can supplement it**. Most EU countries have both indices serving different purposes.

The EU Member States moved towards an HICP through the production of an **interim HICP** based on existing data and excluding/postponing the more difficult areas.

Comparability

Not comparable:

HICPs that differ on account of differences in the concepts, methods or practices used in their definition and compilation

Comparable:

HICPs that reflects only differences in price changes or consumption patterns between countries

Methods that can prove to give indices that on the average yearly change differ by less than 0,1 pct. point, when compared to the methods stated in the Regulations

Coverage

Household final monetary consumption:

HICP covers only Household final monetary consumption:

Includes (e.g.):

- material for small repairs of dwellings typically carried out by tenants
- consumer durables
- repair of consumer durables
- financial services directly paid
- non-life insurance services by the amount of the implicit service charge
- expenditure financed out of non-life insurance claims

Excludes (e.g.):

- own produced commodities,
- public goods
- purchase of owner occupied housing,
- services from owner occupied housing
- interest payments,
- investments
- fines and penalties
- life insurance and pension funding services
- Products excluded: Games of chance, FISIM, narcotics

Coverage (cont.)

Must cover the consumption of all parts of the population:

- all parts of the income distribution
- all parts of the country

- irrespective of nationality or residence status
- individuals living in institutional households

COICOP-HICP:

- HICP shall include price indices and weights for each category given in **COICOP-HICP** (except named exclusions)

When to include a product:

- A product must be included in the index when it accounts for **more than one part in a thousand** of the total expenditure covered by all the categories.

Prices

What prices:

Purchase prices paid by households to purchase individual goods and services in monetary transactions

When to include prices:

- **Goods:** In the month when the price is observed

- **Services:** In the month in which the consumption of the service at the observed prices can commence.

Prices (cont.)

Price reductions:

HICP must take account of price reductions that:

- attributed to the purchase of an individual good or service and
- are available to all potential consumers with no special conditions attached and
- are known to the purchaser at the time of the purchase and
- can be claimed at the time of the purchase

Prices (cont.)

Missing prices

Monthly observations:

- estimates can be used for the first or second month but replacement prices shall be used for the third month

Observations less frequently than monthly.

- estimates can be used for the first period but replacement prices shall be used for the second period

Classification of consumption

Classification in force:

COICOP-HICP
4 digit level

Classification under preparation:

COICOP-HICP/HBS/PPP (under preparation)
5 digit level

NB!

Some goods and services are in the classification but are not part of the HICP requirements.

Index types

Elementary aggregates:

Jevons index:

$$I_w^J = \prod \left(\frac{p_t}{p_0} \right)^{\frac{1}{n}} = \frac{\prod (p_t)^{\frac{1}{n}}}{\prod (p_0)^{\frac{1}{n}}}$$

Dutot index:

$$I_w^D = \frac{\frac{1}{n} \sum p_t^i}{\frac{1}{n} \sum p_0^i} = \frac{\sum (p_t^i / p_0^i) p_0^i}{\sum p_0^i}$$

- Chaining of elementary indices is permitted
- The arithmetic mean of price relatives can not automatically be used (upward biased when chaining)

Aggregated indices:

Laspeyres type index:

$$\begin{aligned} I_{0t}^{La} &= \frac{\sum p_t q_0}{\sum p_0 q_0} = \frac{p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} \sum \frac{p_t}{p_0} \\ &= \sum w_0 \frac{p_t}{p_0} \end{aligned}$$

Frequency

Price collection:

- shall be carried out once a month
- less frequent if assessed to still met the comparability requirements

HICP compilation:

- shall be compiled once a month

Quality adjustments

- Must be – in principle - based on explicit estimations of the value of the quality change
- Where no estimate is available the price change must be calculated as the difference between the price of the substitute and the replaced item.
- In no case should a quality change be estimated as the whole of the difference in price between the two items, unless this can be justified as an appropriate estimate.

Weighting

'Weighting reference period':

The 12-month period of consumption or expenditure from which the weights are estimated for the compilation of the latest HICP index figures.

- Weights used in the current year should be as representative as possible for consumers expenditure patterns in the previous calendar year.
- Revised yearly using National Accounts data from the year t-2
- National Accounts data can be supplemented with other relevant information from Household Budget Surveys or other credible sources

Weighting (cont.)

- Below sub-indices weights must not be older than 7 years.
- Weights must be price updated to December the previous year
- Change in weighing takes effect from the January index and HICP for previous years is not revised

Sampling

The sample

- shall be representative of products consumed
- shall represent the average prices in the calendar month
- shall take into account the price variability of the products
- shall have sufficient elementary aggregates to represent the diversity of items within the category

Timing

Price collection:

- Price collection shall take place across at least a one working week period near the middle of the calendar month to which the index pertains .
- For products known to typically show sharp and irregular changes within the same month (e.g. **energi and fresh foods products**) price collection shall take place over a period of more than one working week.

Regulations on special areas of consumption

- seasonal products
 - goods that are not available on the market all through the year or is bought in very small quantities
- health, education and social protection
- insurances
- tariffs
- service charges proportional to transaction values